

Elindult a nyelvi rendszerváltozás?
A közintézmények is támogatják a magyar fordításszakma reformtervezetét
Sajtóközlemény, 2018. szeptember 14.

*Napjainkban szinte nincs olyan szakma Magyarországon, amely ne rendelkezne a szakembereket tömörítő, állami vagy kamarai felügyelet alatt nyilvántartott szakmai névjegyzékkel. A bírósági végrehajtók, a jelyelvi tolmácsok vagy az igazságügyi szakértők mind névjegyzék alapján végzik munkájukat, egyedül a fordítók és tolmácsok nem. A hazai fordító- és tolmácsi piac több mint kétharmadát képviselő szakmai szervezetek – a **Professzionális Fordításszolgáltatók Egyesülete (Proford)**, a **Magyar Fordítók és Tolmácsok Egyesülete (MFTE)**, valamint a **Szabadúszó Fordítók és Tolmácsok Egyesülete (SZOFT)** szerint a fordításszakmát is megilleti a szakmai névjegyzék létrehozása. Ezt a célkitűzést nemcsak az érintett vállalatok, lakossági vásárlók, hanem a közintézmények és köztisztviselők is nagymértékben támogatják.*

Hazánkban először fogott össze a teljes fordításszakma annak érdekében, hogy kidolgozza a reformtervezetét. A széles társadalmi támogatottságot élvező javaslat felvázolja az európai gyakorlatnak megfelelő olcsó, rugalmas, az állampolgári, közintézményi és piaci igényeket is figyelembe vevő *nyelvi közfeladat-ellátás* gyakorlatát. A koncepció elkészülését több mint kétéves kutatómunka, számos nemzetközi felmérés, közvéleménykutatás és szakági egyeztetés előzte meg. A tervezetet a szakmai szervezetek a *napokban nyújtották be* a fordítás és tolmácsolás területeinek szabályozásáért felelős *Igazságügyi Minisztériumnak*. A szakmai javaslatot a *Legfőbb Ügyészség, a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, a Külügyminisztérium Közigazgatási Államtitkársága, a Szellemi Tulajdonok Nemzeti Hivatala, a Közbeszerzési Hatóság* és a *Magyar Ügyvédi Kamara* is támogatja. Elkészítésében adatszolgáltató partner volt az *Országos Bírósági Hivatal* is.

A világon gyakorlatilag egyedülálló az a magyarországi gyakorlat, miszerint a hiteles fordítás és hatósági tolmácsolás feladatkörét egyetlen állami vállalat, az 1949-ben létrehozott Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda (OFFI) látja el. A reformtervezet alapján ezeket a tevékenységeket hazánkban is csak magasan képzett, rendezett háttérű és a munkájukért felelősséget vállaló nyelvi szakembereknek szabadna végeznie, ahogy a fejlett világ csaknem minden országában. A koncepció a kommunista hatalomátvétel előtt jól működött *Hites Fordítók és Tolmácsok Névjegyzékének* visszaállítására épül. A munkacsoport a névjegyzéki közfeladat-ellátást az európai és kiváltképp a német legjobb gyakorlat alapján dolgozta ki.

Miért van szükség a fordításszakma korszerűsítésére?

A fordítói szakmai névjegyzék használata nemcsak a *cégek, de az állampolgárok számára is tehermentesítést* jelent, mert mindannyian a *gyors, magas minőségű és olcsó szolgáltatásban érdekeltek*. A hiteles fordítások vásárlóinak a közel 300 magyar fordítót számláló névjegyzék használata *28-68%-os költségmegtakarítást* jelenthet a jelenlegi állami szolgáltatáshoz képest. A névjegyzéki rendszerben kvalifikált, a munkájáért személyes felelősséget vállaló nyelvi szakember hitelesítené a lefordított dokumentumokat. Mindezt rögzített, egyszerűen áttekinthető és a jelenleginél jelentősen alacsonyabb árázással.

Nemzetközi kitekintés:

Jelenleg a visegrádi négyek egyetlen olyan országa vagyunk, ahol nincs fordítói névjegyzék. Csehországban, Lengyelországban és Szlovákiában ez a reform a rendszerváltozást követően megtörtént, és ma már a helyi igazságügyi Minisztériumok által felügyelt, ingyenesen elérhető e-regiszterek közel ezer szakembert számlálnak országonként.

A jogszabályi érvek is a reform mellett szólnak:

A fordításszakmát 33 éve a szocializmusból ránk maradt 24/1986. (VI. 26.) Minisztertanácsi rendelet szabályozza, amely elavultsága és átláthatatlansága miatt is megérett a változtatásra. Emellett az *európai uniós jogalkotási trend* egyértelműen a független fordító- és tolmácsnyilvántartások kialakítását szorgalmazza a tagállamok körében, hogy ezáltal elősegítse az európai hiteles fordítási piac megnyitását és a tagállami névjegyzékek együttműködését. Egy hamarosan életbe lépő EU-rendelet értelmében bármely uniós tagállamban egy, a nyelvi közfeladat ellátására jogosult szakfordító hiteles fordítását el kell fogadnia minden tagállami hatóságnak. Ha tehát a magyar jogalkotó nem nyúl hozzá a régi jogszabályhoz, a magyarországi fordítók kivételes versenyhátrányba kerülnek európai kollégáikkal szemben. A *hazai közigazgatás szintén szembesül a névjegyzék hiányával*, hiszen az utóbbi években jelentősen megnövekedett a ritka- és hiánynyelveken (pl. pástú, dari, urdu vagy albán nyelven) dolgozó tolmácsok és fordítók iránti igény a bíróságok és hatóságok körében. A megnövekedett igényeknek a jelenlegi állami rendszer kapacitásában és működési modelljével nem tud megfelelni. Különösen a menekültügyi meghallgatások, kérelmek elbírálásakor fontos a rendezett háttérű, kvalifikált, nemzetbiztonsági átvilágításon is átesett tolmácsok e-névjegyzéke, amely megoldaná a hatóságok munkáját megnehezítő és potenciálisan nemzetbiztonsági kockázatokat is hordozó félrefordítások problémáját.

A reformtervezet *jól illeszkedik* a magyar kormány bürokráciacsökkentési törekvéseinek sorába, és a névjegyzéki modell növeli az ország versenyképességét is. A szakmai javaslatoknak köszönhetően a hiteles fordítási és tolmácsolási eljárások egyszerűbbé és illetékmentessé válnának, megkönnyítve ezzel az állampolgárok és a piaci szereplők dolgát, míg a hatóságok munkáját gyorsabbá és biztonságosabbá tenné.

„Az elmúlt évben egy sor közintézménnyel konzultáltunk. Megerősítették, hogy támogatnák, hogy egy rugalmasabb, gyorsabb, többszereplős és ellenőrzött hites fordítói rendszer jöjjön létre a jelenlegi, "pénteken kettőkor záró állami hivatali modell" helyett. Sokszor azt a visszacsatolást kaptuk, hogy amiért harcolunk, az evidens. Hatóságaink sokszor szájhagyomány útján kénytelenek átadni egymásnak a szerintük megbízható albán és vietnami fordítók nevét és telefonszámát. A jelenlegi rendszer nem hatékony, és egy sor jogi és nemzetbiztonsági kockázatot rejt magában. Ahogy a világ többi részén, Magyarországon is arra van szükség, hogy a fordítók felelősséggel, önállóan, könnyen elérhetően és tisztességes feltételek mellett álljanak a hatóságok rendelkezésére. Éppen úgy, ahogy már közel harminc éve nem az Állami Közjegyző Iroda, hanem a közjegyzők országos hálózata végzi a jogi közszolgáltatást hazánkban.” - mondta Szalay-Berzeviczy András, a szakmai szervezetek fordításszabályozási munkacsoportjának vezetője.

A fordításszakmai szervezetek képviselői további érvekkel és izgalmas példákkal szolgálhatnak a témában. Ha kérdése van a 240 oldalas reformtervezettel kapcsolatban, kérjük vegye fel velünk a kapcsolatot:

Név: Zászlós Ágnes

Telefonszám: +36 20 559 11 29

Email: zaszlos.agnes@prime-time.hu

Név: Körmendi Boglárka

Telefonszám: +36 30 427 87 00

Email: kormendi.boglarka@prime-time.hu